

Bülten

Modern Dünyada Ebeveyn Yaklaşımları

“Anne babaların sorumluluğu çocuklarına bir yol çizmek değil, bir yol haritası vermektir.”

Jackson Brown

Son yılların anne baba tarzları, geçmiş zamanlara oranla oldukça esnek ve aşırı koruyucu bir tablo çiziyor. Helikopter anne-babalardan sonra karşımıza çıkan yeni anne-baba modeli ise **“kar küreyici”** anne-babalar. Peki anne-babaların, çocuğun yaşam yolu üzerindeki tüm engelleri ve badireleri pürüzsüzce ortadan kaldırması iyi bir şey mi?

HELİKOPTER EBEVEYNLER

Bu ebeveynler, Batılıların ifadesiyle “baby boomer” kuşağına aitler. Yani İkinci Dünya Savaşının hemen ardından doğan kuşaktanlar (1946-1964). Helikopter ebeveynler, daha çok 90’lı yıllarla birlikte tarif bulan, çocuklarına aşırı ilgi ve yakınlık gösteren, onların deneyimleri, problemleri ve zaman zaman da eğitim durumları ile aşırı ilgilenen anne babalara günlük dilde verilen addır. 1969 yılında Psikolog Haim Ginott’ un, psikoloji literatürüne kazandırdığı bir kavramdır. Danışanlarından küçük bir çocuk annesini tanımlarken helikoptere benzetmesi nedeniyle literatürde yerini helikopter ebeveyn olarak almıştır. Bu ebeveynler zaman zaman çocuklarının istediklerinin tam tersini yaparlar. Tıpkı helikopter gibi devamlı gözetleyen ve adım adım takip eden oldukları için onlara bu isim konulmuştur. Çocuklarının onlara ihtiyaç duyup duymamasını önemsemeden sürekli çocuklarının yakınlıklarında bekleyip dururlar ve çok nadir yakınlarından-yanlarından ayrılırlar.

Haim Ginott, çocuklarının etrafında adeta pervane gibi dolanıp her şeyiyle ilgilenen Helikopter Ebeveynlerle ilgili “Çocuklarımızla takıntılı bir şekilde ilgilisiniz. Çocuklarınıza küçük prens veya prensesler gibi davranıyorsunuz. Siz onların bütün yaşamlarını, okuldaki ilk günlerine kadar titizlikle planlıyorsunuz. Onlar sizin yeniden doğuşunuz ve onları bir futbol topu gibi oradan oraya sürüklüyorsunuz. Piyano dersleri, özel dersler, spor, kurslar vb.” diyor.

Bu durum, uzun vadede çocuğun yaşamsal becerilerinin gelişmemesine yol açmaktadır.

Bir pediatri profesörü olan Mel Levine’e göre çocukların sürekli olarak korunması ve üstlerine düşülmesi, ileriki hayatlarında sağlıklı ilişkiler kurmalarını ve mesleklerini sürdürmelerini engelleyecek kadar tehdit edici olabilir. Bu ebeveynler çocuklarına gerçekten normalde bir çocuğun sahip olması gerekenden çok daha büyük ve mükemmel bir statü yaratmaya çalışırlar diyor. (Levine, Ready or Not, Here Comes Life) Cep telefonu icadıyla cep telefonunun göbek bağı gibi ebeveynlerle çocuklarını bağladığını, bu sayede çocuklarıyla her gün ve hatta saatlerce konuşulup helikopterliğin bir şekilde devam ettirildiği görülmektedir .

Helikopter ebeveynler hep örnek olma ve doğruyu gösterme çabası içindedirler. Çocuklarına ufak bir hamlede kırılabilir hassas bir kristal gibi davranırlar ve en ufak bir hatayla her şey tuzla buz olabilir.

Hayat bu kadar hassas dengeler üzerinde dururken bu şekilde yetiştirilen kişiler yanlış yapmama performansını nasıl sürekli devam ettirebilirler ki? Bu çocuklarının önlerine çıkan fırsatları kaçırmamaları için devamlı uyanık ve alarmda olmalarını gerektirir. Yani o andan zevk almak yerine anı değerlendirmek, her şeyi değerlendirmek. Her şeye fırsat gibi bakmak!

Başka bir konu ise kendi başlarına bir şey yapamayan ve her şeyi ebeveynlerine sormak zorunda olan bu bir türlü büyümeyen çocuk, yetişkinlerin, ücretsiz danışmanlarının (ebeveynlerinin) başına bir şey gelirse ne olacak?

Kime danışacaklar veya birileri işlerine karışmadan nasıl karar verecekler?

KAR KÜREYİCİ EBEVEYNLER VE ÖZELLİKLERİ

Kar küreyici ebeveyn ifadesi, çocuklarının önüne çıkan her engeli kaldıran ve çocukların karşılaştığı her sorunu çözmeye çalışan anne babalar için kullanılıyor. **Kar küreyici ebeveyn tanımı, helikopter ebeveynliğin bir üst seviyesi olarak da değerlendiriliyor.**

Dünyaca ünlü çocuk psikologu Dr. Michael Carr-Gregg tarafından ortaya atılan kar küreyici ebeveyn tanımı, özellikle X kuşağındaki çocukların ebeveynleri olarak tanımlanıyor.

Çocuklarının önüne çıkan tüm zorlukları, bir kar küreyici gibi ortadan kaldıran ebeveynler, çocukları için pürüzsüz ve kolay bir hayat inşa etmeyi amaçlıyor. Ancak ebeveynlerin bu tutumu, çocukların problem çözme becerisinin gelişmesini engellediği gibi, çocukların ebeveynleri olmadan karar almalarını ya da girişimde bulunmalarını engelliyor.

Çocuklarının ihtiyaçları konusunda aşırı duyarlıdır.

“Acıktın mı?”, “Uygun geldi mi?” ya da “Canın mı sıkılıyor?” gibi soruları çok sık soran ebeveynler, çocuklarının ihtiyaçları konusunda her an tetiktedir. Çocuğun aç kalmasına ya da uykusuz olmasına karşı aşırı duyarlı ve kaygılı olan kar küreyici ebeveynler, sürekli olarak çocuklarının ihtiyaçlarını baz alır.

Çocuklarının yalnız kalmasına izin vermezler.

Kar küreyici ebeveyn, özellikle okul öncesi çocuklarını yalnız bırakma konusunda aşırı kaygılıdır. Çocuğunu okulda öğretmene emanet etmek ya da bir aile bireyinin gözetimine bırakmak dahi kar küreyici ebeveynler açısından kaygı verici olabilir. Bu durum, çocuklarının yanında olmadıkları zamanlarda aşırı kaygılı olmalarına neden olduğu gibi, çocuklar üzerinde de olumsuz bir etki yaratır. Çocuklar, ebeveyni yanlarında olmadığından kendilerini tedirgin hissedebilir, öfkeli davranabilir ve yalnız kalmaya karşı duyarlılık geliştirebilir.

Yalnızca çocuklarına odaklıdır.

Kar küreyici ebeveynler, çocuklarının onlara ihtiyaç duyma ihtimallerini her zaman göz önünde bulundurarak hareket ederler. Örneğin bir oyun parkında, çocuklarının olası bir düşme ya da bir ihtiyaç hissetme durumunu gözeterek, buldukları yerden ayrılmamaya dikkat ederler. Ayrıca bu süre içinde çocuklarını yakından gözleyebilmek için başka işlerle meşgul olmamaya özen gösterirler.

Çocuklarının sorumluluklarını üstlenirler.

Kar küreyici ebeveynler de, helikopter anne babalar gibi çocuklarının sorumluluklarını üstlenmeye meyillidir. Çocuk ödev, oyun ya da herhangi bir görev gibi bir işi yapmakta başarısız olduğunda ya da o işi yapmak istemediğinde kar küreyici ebeveynler devreye girer.

Çocuğun ödevlerini kendileri yapabilir, çocuk oyun oynamak istemediğinde o da oyuna dahil olabilir ya da bir görevi birlikte yapma konusunda çocuğu ikna etmeye çalışabilir. Bu davranış biçimi, çocuğun sorumluluk almasını engellediği gibi, kendini geliştirmesini de önlemektedir.

Çocuklarını düşünerek kaygıya kapılırlar.

Kar küreyici ebeveynler, çocuklarının sosyal ilişkilerine doğrudan müdahale edebilir. Çocuğun arkadaşlarıyla yaşadığı bir sorunu çözmek için devreye girebilir ve bazı durumlarda diğer çocukları gözetmeyen davranışlar gösterebilir. Bununla birlikte çocuğu için hem sosyal, akademik ya da kişisel kaygılar yaşayabilir. Çocuğunun mutlu olmayacağı bir tercihte bulunmasından korkar ve bu nedenle çocuğun tercihlerine sıklıkla müdahale eder. Örneğin çocuk basketbol takımına girmek istiyorsa, ebeveyni sakatlanma ihtimalini düşünerek çocuğu satranç kursuna yönlendirmeye çalışabilir.

Kar küreyici ebeveynler çocuklara nasıl zarar veriyor?

Çocukların hem sosyal ve toplumsal anlamda hem de okul yaşamlarında ciddi sorunlar yaşamalarına neden olabilecek kar küreyici ebeveynlik modelinde, ebeveynlerin çocuklara gösterdiği aşırı ilgi de, çocukların benlik sevgisini yanlış yerden kurmalarına neden olabiliyor.

Kendini aşırı değerli hisseden çocuk, ebeveynlerinden gördüğü sevgiyi ya da değeri, başkalarından göremediğinde öfkeleniyor. Bu durum da hem sosyal uyumsuzluğa hem de kişilik bozukluklarına neden olabiliyor.

Peki, sizler anne-babalar hazır mısınız sorumlulukları paylaşmaya?

Yoksa ömrünüzün sonuna kadar devam etmek niyetinde misiniz pervaneliğe, kar küreyiciliğe?

www.gelisim.k12.tr
www.facebook.com/IzmirGelisimKoleji
www.twitter.com/gelisimkoleji
www.youtube.com/glsmklij

Kaynakça :

Oral ÇALIŞLAR 15.09.2008 tarihli Radikal Gazetesi yazısı
http://en.wikipedia.org/wiki/Helicopter_Parents

Felix Carrol Albany, Times Union No escape from 'helicopter parents'
http://www.seattlepi.com/lifestyle/209473_copterparents.html